

Els bisbes passen, les diòcesis romanen

Aquesta crònica és publicarà havent-se produït o no el relleu del cardenal Lluís Martínez Sistach com arquebisbe de Barcelona.

El successor de Martínez Sistach és el 120 d'una llista de bisbes que comença, segons que ha constància fefaent, en el segle IV amb Pretextat (any 343) i Pacià (379), que for proclamat sant. És una història eclesial quasi dues vegades mil·lenària que interrelaciona l'Església i Catalunya i que fa possible, en l'època contemporània, un document episcopal com *Arrels cristianes de Catalunya* (27 de desembre del 1985).

Resolta o no la incògnita del relleu episcopal, són oportunes algunes consideracions aplicables a qualsevol hipòtesi a la llum d'aquesta llarga experiència eclesial i cívica, així com de la visió del papa Francesc sobre la missió del bisbe en una diòcesi.

El bisbe està al servei de la comunitat creient i del poble, i no el poble al servei del bisbe. Al cap i a la fi, “Els bisbes passen, les diòcesis romanen”, segons el lema atribuït a la Unió Sacerdotal de Barcelona, associació creada l'any 1947 amb l'objectiu de servir d'ajuda mútua entre els sacerdots diocesans per transmetre millor l'Evangeli en els dures circumstàncies del nacionalcatolicisme del segle XX. La jerarquia eclesiàstica d'aquella llarga postguerra trista i molt grisa estava lligada al servei dels interessos de la dictadura franquista i, alhora, utilitzava el poder del règim per imposar una doctrina religiosa integrista. La temptació nacional catòlica perviu avui en àmbits polítics i eclesiàstics, sobretot en el nomenament de bisbes.

No hi ha bisbe estàndard per a diòcesis diferents

El perfil dels bisbes i la seva missió en l'Església i en cadascuna de les diòcesis és una de les qüestions tractades pel papa Francesc en el programa del seu pontificat. Aquest programa és plasma en l'exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* «(La joia de l'Evangeli)», del 24 de

novembre del 2013.

Francesc dóna importància a la personalitat específica i a les característiques de cada Església local. La diòcesi no ha de quedar disolta en el magma d'un catolicisme eteri, abstracte i centralista.

«No crec que hagi d'esperar-se del magisteri papal una paraula definitiva o completa sobre totes les qüestions que afecten l'Església i el món. No és convenient que el Papa reemplaci els episcopats locals en el discerniment de totes les problemàtiques que es plantegen en el seu territori. En aquest sentit, percebo la necessitat d'avançar en una saludable descentralització» (punt 16 de *l'Evangelii gaudium*). «Cada Església particular (...) és la manifestació concreta de l'única Església en un lloc del món i en ella veritablement hi ha i actua l'Església de Crist, que és una, santa, catòlica i apostòlica. És l'Església encarnada en un espai determinat» (punt 30). «Una excessiva centralització, més que ajudar complica la vida de l'Església i la seva dinàmica missionera» (punt 32). «No hem de perdre de vista mai les necessitats de les Esglésies particulars. No existeix un pastor estàndard per a totes les Esglésies. Crist coneix la singularitat del pastor que cada Església requereix perquè respongui a les seves necessitats i l'ajudi a realitzar les seves potencialitats. El nostre desafiament és entrar en la perspectiva de Crist, tenint en compte aquesta singularitat de les Esglésies particulars» (Discurs del Papa a la Congregació per als Bisbes, 27 de febrer de 2014).

Francesc fa destacar la necessitat que el bisbe tingui en compte la realitat, la cultura i el llenguatge del poble i dels seus diocesans. I també que el bisbe no depengui dels poders, ni aspiri al poder, ni l'utilitzi amb l'excusa de omplir la tasca pastoral.

“Hi ha polítics i fins i tot dirigents religiosos que es pregunten per què el poble no els comprèn i no els segueix, si les seves propostes són tan lògiques i clares. Segurament és perquè s'han instal·lat en el regne de la pura idea i han reduït la política o la fe a la retòrica. Altres han oblidat la senzillesa i han importat des de fora una racionalitat aliena a la gent” (punt 232). “Un pastor que és vanitós no fa bé al poble de Déu. Sigui sacerdot o bisbe, no segueix Jesús si és vanitós. Jesús reprovarà als que busquen el poder. En l'Església hi ha cobdiciós! No vin-

guis a l'Església per enfilar-te. Jesús reprendrà aquests cobdiciós que busquen el poder. Demanem al Senyor la gràcia que ens doni l'Esperit Sant per seguir Jesús amb rectitud d'intenció: només a Ell. Sense vanitat, sense desig de poder i sense desig de diners". (*Homília en la casa de Santa Marta*, 6 de maig 2014).

La Doctrina Social de l'Església avala el dret de les nacions

Les paraules del papa Francesc, sobretot la seva exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*, i la seva postura pastoral han de ser molt útils per l'actuació eclesial dels bisbes i sacerdots i per a l'acció cívica dels laics catòlics en aquest temps tan crucial que travessa Catalunya en aquest any 2014. És més necessari que mai tenir en compte les aportacions referides a la qüestió nacional segons la doctrina social de l'Església. Les aportacions eclesials i pontificies, incloses les de la Conferència Episcopal Tarraconense, no s'han de confondre amb les posicions adoptades per la Conferència Episcopal Espanyola sota el lideratge dels cardenals Antonio Maria Rouco i Antonio Cañizares.

Afortunadament, tothom de Catalunya i d'Espanya, catòlics o no, disposen de material suficient per conèixer la doctrina social de l'Església sobre la qüestió i ser-hi conseqüent. El treball gegantí dels sacerdots Antoni Maria Oriol Tataret (1928), mort el passat 23 d'abril, i Joan Costa i Bou manté plena vigència. La col·laboració dels dos professors de la Facultat de Teologia de Catalunya ha estat constant durant molts anys. Un dels nombrosos fruits és el llibre *Fet nacional i magisteri social de l'Església*, que replica amb sòlids arguments la polèmica instrucció pastoral de l'episcopat espanyol titulada *La valoración moral del terrorismo en España, sus causas y sus consecuencias*. Una de les obres de referència obligada en aquests afers és "*Nació i magisteri pontifici*" d'Oriol Tataret, que és coautor amb el bisbe Joan Carrera (1930-2008) del document de l'episcopat català *Arrels cristianes de Catalunya*.

Ambdós personatges –ahora sacerdots, teòlegs, historiadors i professors– participaren en el número 238 de *Qüestions de Vida Cristiana* dedicat, al 2011, a *Arrels cristianes de Catalunya. 25 anys*. La tesi de tots

aquests textos és que la doctrina social de l'Església avala la defensa dels drets de les nacions i dels pobles, com, per exemple, en el cas de Catalunya.

L'autèntica grandesa de les nacions

I sempre es planteja, sigui des de la incomprensió freda dels poders d'Espanya i sigui des de les aspiracions de Catalunya, com actua la Santa Seu en processos sobiranistes.

Les dades indiquen que el papa polonès, Joan Pau II, va viatjar als països que aconseguiren la seva sobirania política en els temps més recents. Va estar per ordre cronològic a Lituània, Letònia, Estònia, Eslovàquia, Eslovènia, República Checa, Geòrgia, Ucraïna, Kazajstán, Armènia, Azerbayán, Croàcia, Bòsnia-Herzegovina.

Joan Pau II, amb motiu dels seus viatges a Croàcia (4,6 milions d'habitants) i Bòsnia-Herzegovina (3,6 milions d'habitants) va deixar clar que la grandesa d'una nació no es basa en la seva força militar, ni en el seu nombre d'habitants, ni en la seva extensió geogràfica. Aquestes són les seves paraules: "Hi ha valors que estan inscrits en la naturalesa de tot ésser humà, i que el cristianisme ha personalitzat i proclamat amb claredat. Valors com la dignitat humana, l'honradesa moral i intel·lectual, la llibertat religiosa, la defensa de la família, l'acollida i el respecte per la vida, la solidaritat, la subsidiarietat, la participació, el respecte a les minories. Sobre aquests valors es fonamenta l'autèntica grandesa de la nació".